



Almannamálaráðið

Lögtingið

Dagfesting: 3. mars 2020
Mál nr.: 19/00972
Málsviðgjört: PL
Eftirkannað: 5. februar 2020

Lögtingsmál nr. 83/2019: Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um barnavernd (Barnaverndarlógin) (Tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin)

Uppskot til

Lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um barnavernd (Barnaverndarlógin) (Tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin)

§ 1

Í lögtingslóg nr. 18 frá 8. mars 2005 um barnavernd (Barnaverndarlógin), sum broytt við lögtingslóg nr. 134 frá 9. desember 2005, lögtingslóg nr. 39 frá 8. mai 2007, lögtingslóg nr. 50 frá 8. mai 2007, lögtingslóg nr. 52 frá 8. mai 2012, lögtingslóg nr. 104 frá 24. oktober 2012, lögtingslóg nr. 139 frá 18. desember 2013 og lögtingslóg nr. 93 frá 6. juni 2017, verða gjörðar hesar broytingar:

1. § 39 verður orðað soleiðis:

“§ 39. Eyðmýkjandi, háðandi ella onnur óvirðilig viðferð er ikki loyvd.

Stk. 2. Undir stovnsupphaldinum er ikki loyvt:

- 1) at revsa børn ella ung líkamliga,
- 2) at festa børn ella ung við beltum, reimum o.ø.,

3) at læsa børn ella ung inni í einrúmi ella

4) at nýta líkamligan tvingsil móti børnum ella ungum.

Stk. 3. Starvsfólk kann í bráðfeingisstøðumtaka avgerð um líkamligan tvingsil ella at læsa børn ella ung inni í einrúmi, um hetta er neyðsynt fyri at verja barnið, tann unga ella onnur á stovninum, og tá tað er neyðugt fyri at røkka endamálinum við upphaldinum. Tvingsilin skal altíð lagast til umstøðurnar í einstaka málinum og skal ikki fara út um tað, ið er hægst neyðugt.

Stk. 4. Eftirlit við interneti og telefon hjá børnum ella ungum á samdøgursstovni er ikki loyvt.

Stk. 5. Leiðslan á stovninum kann leggja tilmæli um eftirlit og forðan av nýtsluni av interneti og telefon hjá børnum og ungum fyri tvingsilsnevndina sambært

ásetingunum í § 17 í lögtingslóg um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin.

Stk. 6. Inntriv sambært stk. 3 skulu skrásetast og fráboðast sambært §§ 27 og 28 í lögtingslóg um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin.”

2. Aftan á § 64, men áðrenn yvirskriftina yvir § 65, verður sett:

“Tvingsilsnevndin

§ 64 a. Avgerðir, tiknar sambært § 39, stk. 3, kunnu innan 4 vikur kærast til tvingsilsnevndina sambært § 30, stk. 2 í lögtingslóg um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin.”

3. Yvirskriftin yvir § 65 verður orðað soleiðis:

“Kærunevndin í almanna-, familju- og heilsumálum”

4. § 65, stk. 1 verður orðað soleiðis:

“Tær avgerðir, ið §§ 64 og 64 a ikki fevna um, men sum eru tiknar av myndugleikum sambært hesi lögtingslóg, kunnu innan 4 vikur eftir, at kærarin hevur fingið fráboðan um avgerðina, kærast til Kærunevndina í almanna-, familju- og heilsumálum. Kærunevndin kann víkja frá hesi freist, um serlig orsök er til tað.”

5. Í § 65, stk. 3 verður “almanamálum” broytt til: “almanna-, familju- og heilsumálum”.

§ 2

Henda lögtingslóg kemur í gildi 1. januar 2021.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsakir til uppskotið

Sum ein partur av arbeiðinum at gera nýtt uppskot til lögtingslóg um almannatrygd og tænastr, ið kemur í staðin fyri verandi forsorgarlóg, er orðað eitt uppskot til lögtingslóg um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin (hereftir lögtingslóg um tvingsil). Talan er um eitt uppskot, ið skipar greiðar heimildir til starvsfólkini í mun til at útinna tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin hjá persónum við týðandi sálarfrøðiligum virkistarni, ið fáa tænastr sambært lögtingslóg um almannatrygd og tænastr ella lögtingslóg um heimatænastr, eldrarøkt v.m. Lógaruppskotið um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin fevnir ikki um børn og ung, ið eru innskrið á stovn sambært barnaverndarlógini, og avgerð er tikin um at halda fast við hendan skilnaðin. Tí er neyðugt at gera broytingar og tillagingar í galdandi ásetingum í barnaverndarlógini um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin til tess, at hesar samsvarr ásetingarnar í lóg um tvingsil, eins og heimildin til tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin á stovnum á barnaverndarøkinum í ávísum førum finst í lögtingslóg um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin.

Í sambandi við at ásetingarnar um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin í barnaverndarlógini verða broyttar og tillagaðar, er avgerð tikin um at seta kunngerð nr. 78 frá 4. juli 2006 um valdsnýtslu o.a. á samdøgursstovnum v.m. fyri børn og ung úr gildi. Mælt verður til at hava ásetingar, ið gera seg inn á sjálvsavgerðarrættin hjá persónum, í lögtingslóg heldur enn í kunngerð, og ásetingarnar um tvingsil í lögtingslóg um tvingsil og barnaverndarlógini eru mettar at vera nøktandi í mun til tey børn og ung, ið eru innskrið og bígva á stovni sambært barnaverndarlógini. Tey viðurskifti um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin, ið eru nærri nágreinað í kunngerðini, eru tikin við í lógini, og kunngerðin er tí óneyðug. Kunngerðin verður sett úr gildi við kunngerð, samstundis sum lógin verður sett í gildi.

§ 39 í barnaverndarlógini og kunngerðin nýta heitið “likamlig valdsnýtsla”, tá talan er um t.d. at halda barninum aftur ella at tvinga barnið til eitthvørt í móti tess vilja. “Valdsnýtsla” verður ikki mett at verða eitt hóskaði orð og fyri at gera greitt, hvat talan er um, eins og at javnseta orðingarnar í barnaverndarlógini og lögtingslóg um tvingsil, verður í lógaruppskotinum í staðin fyri “likamlig valdsnýtsla” nýtt orðingin “likamligur tvingsil”.

Saman við hesum lógaruppskotinum leggur landsstýrismaðurin eisini fram uppskot til lögtingslóg um almannatrygd og tænastr, uppskot til lögtingslóg um tvingsil, uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um heimatænastr og eldrarøkt v.m. og uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um kærunevnd í almanna-, familju- og heilsumálum.

1.2. Galdandi lóggáva

Galdandi lóggáva um tvingsil á barnaverndarøkinum er í § 39 í barnaverndarlógini og í kunngerð nr. 78 frá 4. juli 2006 um valdsnýtslu o.a. á samdøgursstovnum v.m. fyri børn og ung.

§ 39 í barnaverndarlógini staðfestir, at undir stovnsupphaldinum er ikki loyvt:

- 1) at revsa børn likamliga
- 2) at festa børn við beltum, reimum o.ø.
- 3) at læsa børn inni í einrúmi
- 4) at nýta likamliga valdsnýtslu móti børnum

- 5) at kanna samskipti barnsins, undantikið í serligum førum, um tað hevur til endamáls:
- a) at forða barninum at taka rúsevni
 - b) at forða rúsevnum ella vandamiklum lutum at koma inn á stovnin ella
 - c) at forða fyri øðrum brotsligum atburði, tá ið illgruni er til tess

Harafturat verður ásett, at líkamlig valdsnýtsla og at læsa børn inni í einrúmi er tó loyvt, tá hetta er neyðsynt fyri at verja barnið ella onnur á stovninum. Valdsnýtslan skal í hvørjum einstøkum før, altíð standa mát við umstøðurnar.

Samanumtikið er talan sostatt um forboð í móti líkamligari valdsnýtslu við móguleika fyri undantaki eins og forboð móti at kanna samskipti við móguleika fyri undantøkum.

§ 39, stk. 3 heimilar landsstýrismanninum í kunngerð at áseta nærri reglur um valdsnýtslu á stovnum, herímillum um nágreining av undantøkunum. Hetta er gjørt í kunngerð nr. 78 frá 4. juli 2006 um valdsnýtslu o.a. á samdøgursstovnum v.m. fyri børn og ung. Kunngerðin endurtekur forboðini og undantøkini, ið eru nevnd í § 39 í barnaverndarlógini. Afturat hesum hevur kunngerðin ítøkiligar ásetingar um skjalfestingar, frágreiðingar og fráboðanir, tá talan er um valdsnýtslu á samdøgursstovnum fyri børn og ung.

Tá talan er um at lóggeva um inntriv í sjálvsavgerðarrættin hjá fólki, so verður mett, at hetta eigur at gerast í lóg heldur enn kunngerð. Viðvíkjandi tvingsli og øðrum inntrivum í sjálvsavgerðarrættin á barnaverndarøkinum verður hetta gjørt í § 39 í barnaverndarlógini, samstundis sum kunngerðin eisini inniheldur nøkulunda somu ásetingar, eins og ásetingar viðvíkjandi skjalfesting, frágreiðing og fráboðan. Tað verður tí mett rættast at samla ásetingar um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin á samdøgursstovnum fyri børn og ung í lóg heldur enn kunngerð.

1.3. Endamálið við uppskotinum

Endamálið við uppskotinum er at fáa einfaldar, einsháttaðar og gjøgnumskygdar ásetingar um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin á barnaverndarøkinum.

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum

Við lógaruppskotinum verða ásetingarnar um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin í barnaverndarlógini dagfórðar í mun til nýggju løgtingslógina um tvingsil, soleiðis at samsvar er í lógini, eins og at móguleiki verður at nýta ásetingar um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin í løgtingslóg um tvingsil á barnaverndarøkinum. Eisini verða ásetingarnar í barnaverndarlógini settar saman við ásetingunum í kunngerðini um valdsnýtslu o.a. á samdøgursstovnum, soleiðis at tað greitt sæst av lógini, hvørji rættindi og hvørjar heimildir eru á økinum. Hetta fyri at fáa eina meira gjøgnumskygda skipan fyri bæði borgara og myndugleika, soleiðis at ongin ivi er um, hvør rættarstöðan er hjá børnum og ungum, ið eru innskrivað á samdøgursstovn sambært barnaverndarlógini.

1.5. Ummæli og ummælissskjal

Lógaruppskotið varð fyrstu ferð lagt fram í Løgtinginum á vári 2019 (løgtingsmál nr. 134/2018). Í hesum sambandi lá uppskotið alment frammi til ummælis á ummælisportalinum hjá Føroya landsstýri, samstundis sum tað varð sent fleiri myndugleikum, felagsskapum o.ø. til ummælis. Uppskotið datt burtur, tá val varð útskrivað á ólavsøku í 2019.

Uppskotið verður nú lagt fram av nýggjum. Uppskotið er í høvuðsheitum sama uppskot, sum varð lagt fram á vári í 2019. Uppskotið hevur tí ikki verið til ummælis av nýggjum.

Niðanfyri er samandrátur og viðmerkingar til ummælini, ið komu inn, tá lógaruppskotið var til ummælis á vári í 2019. Ummælisvar kom frá Almannaverkinum og Føroya Kommunufelag/Barnaverndarstovu Føroya.

Samandrátur og viðmerkingar til ummælini

Kommunufelagið og Barnaverndarstova Føroya

Kommunufelagið og Barnaverndarstovu Føroya meta, at viðmerkingarnar til ásetingarnar um avmarkingar í telefon og internetnýtlu ikki geva neyðuga vegleiðing um, hvussu hetta skal umsitast í praksis, serliga ikki hvar markið gongur ímillum generella tálman av telefon- og internetnýtlu, sum kemur undir hugtakið umsorgan, og eina avmarking, sum er at meta sum inntriv í sjálvsavgerðarrættin.

Viðmerking:

Sambært viðmerkingunum til lógina skal tað í ávísimum førum bera til at hava eftirlit við ella forðað atgongdini hjá barninum til internet og telefon. Telefon- og internetnýtla kann verða bannað, um tað er neyðugt fyri at tryggja trygd og skilhald, herímillum at tálma ella tarna brotsverki, og tá eyðsýndur vandi er fyri álvarsomum skaða á barnsins heilsu ella menning við atlit til sosialnámsfrøðiligu viðgerðini. Tað eru starvsfólkini á stovninum sum meta um, hvørt neyðugt er at hava eftirlit við ella bannað internet- og telefonnýtlu. Eftirlit og forboð móti internet- og telefonnýtlu skal bert nýtast í heilt serligum førum, tá omanfyri nevndu atlit eru til staðar. Tað er ógjøriligt neyvt at útgreina, nær eftirlit og forboð kann verða aktuelt, og tí er tað altíð ein ítøkilig meting hjá starvsfólkunum í mun til umstøðurnar á stovninum og heilsuna og menningina hjá barninum. At tálma internet- og telefonnýtlu er ein partur av dagligu umsorganini og skilhaldinum annars á stovninum, og er hetta nakað, sum starvsfólkini gera regluliga, tá tørvur er á hesum. Tað ber ikki til greitt at siga, hvar markið gongur millum tálman og eftirlit/forboð, serliga tí atlit skal takast til einstaka barnið. Tó er tað sera umráðandi, at eftirlit og forboð bert verður nýtt í heilt serligum førum, tá øll onnur inntriv eru troytt.

Eisini viðmerkir Kommunufelagið, at fortreytirnar “eyðsýndur vandi” og “álvarsamur skaði” ikki eru serliga greiðar, og tí kann gerast trupult hjá teimum, sum skulu umsita hetta í praksis, at meta um, nær umstøðurnar eru nóg kvalifiseraðar til, at ásetingarnar kunnu nýtast.

Viðmerking:

Orðingarnar “eyðsýndur vandi” og “álvarsamur skaði” eru tær somu, sum verða nýttar í løgtingslóg um tvingsil h fyri at kunna samanbera fortreytirnar fyri, nær viðurskiftini eru soleiðis háttáð, at neyðugt er við inntrivum sambært lógini; í hesum føri at hava eftirlit við ella forða atgongdini til internet og telefon. Fortreytirnar eru ikki nærri útgreinaðar, hvørki í lógartekstinum ella í viðmerkingunum, tí at talan skal vera um eina ítøkiliga meting. Tó liggur eitt ávíst krav í orðaljóðinum við tað, at vandin skal vera “eyðsýndur”, og at skaðin skal verða “álvarsamur” – her er talan um viðurskifti, ið eru serliga ring, og eiga inntrivini tí bert at verða nýtt í heilt serligum førum. Í mun til heimildina at hava eftirlit við og forðað fyri atgongd til internet og telefon hjá børnum, verður víst til viðmerkingarnar til § 17 í løgtingslóg um tvingsil, av tí at heimildin liggur hjá tvingsilsnevndini sambært løgtingslóg um tvingsil.

Harumframt viðmerkir Barnaverndarstovan, at tað er ein tørvur í Føroyum á einum tilboði um tryggjaði stovnspláss (sikret institutionsplads), og tíverri nøktar hetta lógaruppskotið ikki hendan tørvun.

Viðmerking:

Til hetta er at siga, at hetta lógaruppskotið ikki hevur til endamáls at gera broytingar í mun til tey samdøgurstilboð, ið lógin heimilar. Í mun til at veita tilboð um tryggjaði stovnspláss er heimild í § 37, stk. 2 og 3 í barnaverndarlógini til, at eitt barn verður sent á ein stovn til eygleiðingar, kanningar og viðgerðir í upp til 4 vikur uttan samtykki, og at uppihaldið kann leingjast, um tørvur er á longri viðgerð, eisini uttan samtykki. Her er talan um stovnspláss, ið minnir um eitt tryggjað stovnspláss. Tey børn, ið verða send á tryggjaði stovnspláss í Danmark, verða send eftir hesi heimild. Í Føroyum er einki tilboð, ið kann samanlíknast við hesar stovnar.

Almannaverkið

Almannaverkið mælir til, at tað verður ásett, hvør kann kæra, og mælt verður til, at ásetingin í § 66 um kærurætt í verandi lóg verður varðveitt, so tað er greitt, hvør kann kæra.

Viðmerking:

Sambært lógaruppskotinum kunnu avgerðir, tiknar sambært § 39, stk. 3, kærast til tvingsilsnevndina. Talan er um avgerðir um at loyva likamligum tvingsli og at læsa børn ella ung inni í einrúmi. Tey, ið hava kærurætt, eru – eins og tað er ásett í § 66 í verandi lóg – tann ella tey, ið hava foreldramyndugleika, og børn, ið eru fyllt 15 ár. § 66, stk. 1, vísir til allar ásetingar um kærurætt í barnaverndarlógini, eisini § 64 a.

Eisini viðmerkir Almannaverkið, at í viðmerkingunum stendur, at í § 39, stk. 3 er ásett, at loyvt er at nýta likamliga valdsnýtslu og at læsa børn og ung inni í einrúmi, tá hetta er neyðsynt fyri at verja barnið/tann unga, *ella tá tað er neyðugt fyri at røkka endamálinum við uppihaldinum*. Hetta síðsta er ikki nágreiniligt í lógartekstinum og eigur at verða sett inn. Eisini verður víst á, at tað eigur at verða viðmerkt í serligu viðmerkingunum sum dømi: “fyri at forða fyri álvarsligum skaða á heilsu og menning.”.

Viðmerking:

Ráðið er samt við viðmerkingunum frá Almannaverkinum og verða lógarteksturin og viðmerkingarnar rættaðar í samsvari við hetta.

Almannaverkið mælir frá, at skyldan at boða foreldrum/verja frá um skrásetta inntrivið seinast dagin eftir hvíkur á stovninum. Tað er kommunan, ið varðar av barnaverndarmálinum og familjuni, og tískil metir Almannaverkið, at tað er skilabest, at tað er kommunan, ið boðar foreldrunum frá inntrivinum. Almannaverkið kann í slíkum førum senda fráboðanirnar víðari til avvarðandi kommunala myndugleika.

Viðmerking:

Sambært § 8 í galdandi kunngerð um valdsnýtslu o.a. á samdøgursstovnum v.m. fyri børn og ung er tað skyldan hjá Almannaverkinum at syrgja fyri, at tann, sum hevur foreldramyndugleikan, og avvarðandi kommuna fáa fráboðan, tá talan er um nýtslu av inntrivum sambært kunngerðini, og metir Almannamálaráðið ikki, at henda mannagongd eigur at verða broytt. Sambært § 39, stk. 8 í lógaruppskotinum skulu inntriv skrásetast og fráboðast sambært §§ 27 og 28 í løgtingslóg um tvingsil. Harvið er tað myndugleikin, í hesum føri Almannaverkið, ið hevur skyldu at boðað foreldrum ella verja frá um inntrivið. harafturat er

umráðandi í málum um inntriv á samdögursstovni sambært barnaverndarlógini, at inntrivið eisini verður fráboðað avvarðandi barnaverndartænastu.

Almannaverkið mælir til, at heimild verður fyri at halda persóni undir 18 ár føstum til tess at forða honum í at fara frá stovninum, og at føra hann aftur á stovnin, tá tað er neyðsynt grundað á sosialnámsfrøðiligu viðgerðina, ella tað er eyðsýndur vandi fyri álvarsomum skaða á barnsins heilsu og menning vísandi til § 15 í løgtingslóg um tvingsil.

Viðmerking:

Í § 39, stk. 3 í lógaruppskotinum er heimild hjá starvsfólki at halda barni føstum grundað á viðgerðina og viðurskiptini annars hjá barninum, herímillum tá talan er um eyðsýndan vanda fyri álvarsomum skaða á barnsins heilsu og menning. Talan er um eina víðkan av galdandi áseting um at læsa børn og ung inni í einrúmi við tað, at treytirnar – umframt tá hetta er neyðsynt fyri at verja barnið ella onnur á stovninum – eisini fevna um tey føri, tá tað er neyðugt fyri at røkka endamálinum við upphaldinum. Víst verður til ásetingina og serligu viðmerkingarnar til § 39, stk. 3.

Almannaverkið mælir til, at heimild verður at hava ávaringarskipan á barnaverndarstovninum til børn undir 18 ár vísandi til løgtingslóg um tvingsil. Talan er um skipan, sum sigur frá, um hurðar/vindeygu verða latin upp um náttina. Ein ávaringarskipan kann t.d. fyribyrgja, at børn fara inn á kømur hjá øðrum børnum um náttina og gera seg inn á tey. Eisini kann talan vera um, at børn rýma út um náttina, og tá er gott hjá starvsfólki at vita, at barnið er farið út. Skipanir finnast, har einstakar hurðar/vindeygu kunnu setast til og frá, so tað bert verður brúkt á teimum hurðum/vindegum, har tað er neyðugt.

Viðmerking:

Samdögursstovnarir á barnaverndarøkinum eru opnir stovnar, og skulu børnini í minst møguligan mun verða avmarkaði í at fara til og frá stovninum. Í mun til endamálið við stovnsupphaldinum, sum er at veita barninum ella tí unga sosialnámsfrøðiliga viðgerð við tí fyri eyga at gera barnið ella tann unga føran fyri at verða partur av eini familju, so er tað ynskiligt, at børnini ikki eru undir eftirliti av slíkum slagi sum elektroniskum ávaringarskipanum. Almannamálaráðið er tó vitandi um hesar avbjóðingarnar á stovnunum, men metir í verandi løtu ikki, at hesar avbjóðingarnar eiga at loysast við ávaringarskipanum.

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Uppskotið hevur ikki fíggjarligar avleiðingar við sær fyri land og kommunur.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Uppskotið hevur ikki við sær øktar umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur. Ásetingarnar um skjalfestingar, frágreiðingar og fráboðanir viðvíkjandi valdsnýtslu á samdögursstovnum fyri børn og ung verða fluttar úr kunngerð í lóg, men mannagongdir, myndugleikar o.a. eru ikki broytt. Tá talan er um at kanna samskipti hjá børnum og ungum, verður tað sambært lógarbroytingini sonevnda tvingsilsnevndin, ið, sambært heimild í løgtingslóg um tvingsil, kemur at taka hesar avgerðir í mun til verandi mannagongd, ið krevur rættarúrskurð. Hetta fer at merkja ein meira smidlig skipan, ið tó varðveitir atlitid til rættartrygdina hjá borgaranum.

2.3. Avleiðingar fyri vinnuna

Uppskotið hevur ikki við sær avleiðingar fyri vinnuna.

2.4. Avleiðingar fyri umhvørvið

Uppskotið hevur ikki við sær avleiðingar fyri umhvørvið.

2.5. Avleiðingar fyri serstøk øki í landinum

Uppskotið hevur ikki við sær avleiðingar fyri serstøk øki í landinum.

2.6. Avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir

Uppskotið hevur við sær avleiðingar fyri tey børn og ung, ið búa á bú- og samdøgursstovnum sambært barnaverndarlógini við tað, at reglur um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin verða lagaðar til nútíðarsamfelagið, eins og at atlit verður tikið til rættartrygdina hjá hesum børnum og ungum, soleiðis at sjálvsavgerðarrætturin verður virdur, eins og at tað greitt verður staðfest, hvussu umsorganarskyldan hjá starvsfólki skal hondhevast.

Samstundis hevur uppskotið avleiðingar fyri starvsfólk á nevndu stovnum við tað, at hesi fáa greiðar reglur at virka eftir, tá talan er um at seta inntriv í verk móti børnum og ungum.

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum

Í Barnarættindasáttmálanum hjá ST stendur í grein 16, at børn ikki eiga at vera fyri tilvildarligari ella ólógligari uppílegging í síni persónligu viðurskifti, heimalív, heim ella brævaskifti. Sambært lógaruppskotinum er móguleiki hjá myndugleikum at hava eftirlit við brævaskifti hjá børnum. Hetta verður tó ikki mett at vera í stríð við nevndu áseting í Barnarættindasáttmálanum við tað, at tað eru serliga skikkaðir myndugleikar, ið taka støðu til hesi viðurskifti, og at slík inntriv altíð eru fyri barnsins besta.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar

Lógaruppskotið er í samsvari við ásetingar í Evropeiska mannarættindasáttmálanum, EMRS, og Sáttmála sameindu tjóða um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek.

2.9. Markaforðingar

Ongar markaforðingar eru á økinum.

2.10. Revsing, útpanting, sektir ella onnur størri inntriv

Uppskotið hevur ikki ásetingar um revsing, útpanting ella sektir ella ger størri inntriv í rættindi hjá fólki enn tað, sum longu er galdandi.

2.11. Skattir og avgjöld

Uppskotið hevur ikki ásetingar um skattir og avgjöld.

2.12. Gjöld

Uppskotið hefur ekki ásetingar um gjöld.

2.13. Áleggur lógaruppskotið fólki skyldur?

Uppskotið áleggur ekki fólki skyldur.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrismannin, ein annan enn landsstýrismannin ella til kommunur?

Uppskotið leggur heimildir til leiðsluna á stovninum at fremja likamligan tvingsil mótbørnum og ungum ið búgva á samdøgursstovni sambært barnaverndarlógini. Talan er tó ikki um nakra broyting í mun til verandi rættarstöðu. Sum nakað nýtt leggur uppskotið heimildir til leiðsluna á stovninum um at leggja tilmæli um eftirlit og forðan av interneti og telefon hjá børnum og ungum, eisini teimum, sum eru 18 ár og yngri, fyri tvingsilsnevndina sambært § 17 í løgtingslóg um tvingsil. Talan er um nýggja rættarstöðu við tað, at slíkt eftirlit áður hefur verið treytað av rættarúrskurði. Sambært nýggju løgtingslógini um tvingsil verður ikki neyðugt við rættarúrskurði í teimum førum, tá talan er um eftirlit ella forðan av interneti og telefon hjá børnum og ungum, tí tvingsilsnevndin verður mannað á ein slíkan hátt, at lagt verður upp fyri atlit til rættartrygd hjá viðkomandi barni. Víst verður í hesum sambandi til uppskot til løgtingslóg um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?

Uppskotið gevur ikki almennum myndugleikum atgongd til privata ogn.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?

Uppskotið hefur ta avleiðing, at kunngerð nr. 78 frá 4. juli 2006 um valdsnýtslu o.a. á samdøgursstovnum v.m. fyri børn og ung verður sett úr gildi.

2.17. Yvirlit yvir avleiðingarnar av uppskotinum

	Fyri landið ella landsmyndugleikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella øki í landinum	Fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar ella búskaparligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei

Sosíalar avleiðingar		Nei	Ja	
-------------------------	--	-----	----	--

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

Til § 1

Yvirskipað verður viðmerkt, at tá tað í lógartekstinum og í viðmerkingunum verður skrivað “børn og ung” og “børn ella ung”, verður hetta skilt sum tey, ið eru innskrivaði á samdøgurstovn sambært barnaverndarlógini. Aldursbólkurin fevnir um øll børn og ung í aldrinum 0 til fylta 23. árið. Orðið “børn” fevnir í høvuðsheitum um børn í aldrinum 0 til fylta 18. árið, meðan orðið “ung” í høvuðsheitum fevnir um ung í aldrinum 18 til fylta 23. árið.

Til nr. 1

Forboðini móti líkamligum tvingsli o.ø.

Í greinini verða staðfestar meginreglur um, at tað ikki er loyvt at revsa børn undir stovnsupphaldinum. Staðfest verður innleiðandi í § 39, stk. 1, at eyðmýkjandi, háðandi ella onnur óvirðilig viðferð ikki er loyvd. Talan er um yvirskipað hugtøk, ið sambært orðaljóðinum fevna breitt, men sum tó eru av sera stórum týðningi, tá talan er um viðgerð og umsorgan av børnum og ungum, ið eru sett heiman. Uppihaldið á stovninum skal altíð vera fyri barnsins besta, og tað má í hvussu er ongantíð koma fyri, at starvsfólk ikki “duga sær hógv” og bera seg eyðmýkjandi ella háðandi at mótt børnunum ella teimum ungu. Børn og ung skulu altíð viðfarast við virðing, og á stovnum er tað serliga umráðandi, at virðingin fevnir bæði um sjálvt barnið ella tann unga, men eisini tær avbjóðingar, ið viðkomandi stríðist við.

Meira ítøkilig verður í § 39, stk. 2 nevnt, at ikki er loyvt at revsa børn ella ung líkamliga, at festa børn ella ung við beltum, reimum o.ø, at læsa børn ella ung inni í einrúmi ella at nýta líkamligan tvingsil móti børnum ella ungum. Her er talan um meira ítøkilig inntriv í persónliga frælsi hjá børnum og ungum, sum ikki eru loyvd undir stovnsupphaldinum. Grundgevingarnar eru sjálvsagt, at børn og ung ikki mugu revsast líkamliga, og at líkamligur tvingsil annars ikki tænar nøkrum endamáli og er staðfestur skaðiligur, og tí ikki er loyvdur.

Undantak í mun til líkamligan tvingsil og at læsa børn ella ung inni í einrúmi

Neyðugt er í ávísum føri at áseta reglur um tvingsilsfyriskipanir. Í § 39, stk. 3 er ásett, at loyvt er at nýta av líkamligan tvingsli og at læsa børn ella ung inni í einrúmi, tá hetta er neyðsynt fyri at verja barnið sjálvt ella onnur á stovninum, herímillum fyri at forða fyri álvarsligum skaða á heilsu og menning, samstundis sum tað er neyðugt fyri at røkka endamálinum við upphaldinum. Her er sostatt heimild hjá starvsfólki á stovninum at halda barni føstum til tess at forða tí at fara frá stovninum.

Sum dæmi, har neyðugt er at nýta undantakið, kunnu nevnast: tá neyðugt er at avrúsa barnið ella tann unga, tá barnið ella tann ungi er í einrúmi, orsakað av serligum avbjóðingum hjá viðkomandi, serliga í byrjanini av stovnsupphaldinum, ella tá barnið javnan rýmir frá stovninum fyri at rúsa seg við rúsevnum ella rúsdrekka.

Talan er um undantak at nýta í bráðfeingisstøðum, og tí er ikki neyðugt við rættarúrskurði. Hetta er ein heimild hjá starvsfólki á stovninum at nýta, tá tað er neyðugt, og staðfest verður eisini í greinini, at tvingsilin skal altíð lagast til umstøðurnar í einstaka málinum og skal ongantíð fara út um tað, ið er hægst neyðugt.

Talan er um tillaging/umskrivning av galdandi rætti á økinum við tað, at orðingarnar í galdandi § 39 og orðingarnar í § 1 í kunngerð um valdsnýtslu o.a. á samdøgursstovnum v.m. fyri børn og ung eru settar saman. Samanskrivingin førir tískil galdandi rætt víðari.

Eftirlit við og forðan av nýtslu av interneti og telefon hjá børnum og ungum

Eftirlit við og forðan av nýtslu av interneti og telefon hjá børnum og ungum á samdøgursstovni er ikki loyvt. Talan er um eitt inntriv í persónliga frælsi og sjálvsavgerðarrættin, og neyðugt er at staðfesta, at hetta ikki er loyvt. Tó verður latið upp fyri, at undantak kann gevast í ávísimum førum. Leiðslan á stovninum kann leggja tilmæli fyri sonevndu tvingsilsnevndina, ið verður sett sambært løgtingslóg um tvingsil, um at tað í ávísimum førum ber til at hava eftirlit við ella forða atgongdini hjá barninum ella tí unga til internet og telefon. Víst verður í ásetingini til heimildina í § 17 í løgtingslóg um tvingsil, tá talan er um at nýta undantakið um forboðið móti eftirliti og forðanini av interneti og telefon hjá børnum og ungum. Internet- og telefonnýtsla kann verða avmarkað ella bannað, um tað er neyðugt fyri at tryggja trygd og skilhald, herímillum at tálma ella tarna brotsverki, og tá eyðsýndur vandi er fyri álvarsomum skaða á heilsu ella menning hjá barninum ella tí unga við atliti at sosialnámsfrøðiligu viðgerðini. Leiðslan á stovninum ger eina meting av støðuni, og leggur síðan tilmæli fyri tvingsilsnevndina, ið tekur endaliga avgerð. Talan er um eitt inntriv í persónliga frælsi og sjálvsavgerðarrættin hjá barninum ella tí unga grundað á eina ítøkiliga meting í hvørjum einstøkum føri. Av tí at hetta verður ásett í lóg, er ikki neyðugt við rættarúrskurði. Ásett verður tó, at avgerðin skal verða tikin av tvingsilsnevndini, sum m.a. grundað á samansetingina hefur neyðugan fakligan førleika at taka hesar avgerðir, umframt at nevndin við lóg hefur fingið evstu heimild at taka avgerð í slíkum málum.

Sambært galdandi barnaverndarlóg er eftirlit við samskifti hjá børnum og ungum einans loyvt við rættarúrskurði. Hetta verður broytt við tað, at nýggj løgtingslóg um tvingsil í øðrum førum heimilar eftirliti við interneti og telefon hjá m.a. børnum eftir avgerð frá tvingsilsnevndin, og mælt verður tí til, at henda heimild eisini skal umfata eftirlit við og forðan av interneti og telefon hjá børnum og ungum, ið eru innskrivaði og búgva á samdøgursstovni sambært barnaverndarlógini. Ásetingin í lógarbroytingini vísir tí fyrst og fremst á forboðið móti at kanna samskifti hjá børnum og ungum, men vísir samstundis til heimildina í løgtingslóg um tvingsil at geva undantak í ávísimum førum.

Dæmi har talan kann vera um eyðsýndan vanda ella álvarsaman skaða eru, um barnið ella tann ungi, umvegis internet ella telefon, hefur samband við persón við tí fyri eyga at fáa til vega og/ella selja rúsevni, og har barnið ella tann ungi umvegis telefon ella internet roynir at koma í samband við persónar við ætlanum um kynsliga samveru ella at selja kynsligar tænastur.

Sambært galdandi rættarstöðu í barnaverndarlógini og kunngerðini er kanning av samskifti hjá børnum og ungum, yngri og eldri enn 18 ár, bert loyvd í teimum fòrum, tá endamálið er

- at forða barninum at taka rúsevni,
- at forða rúsevnum ella vandamiklum lutum at koma inn á stovnin ella
- at forða fyri øðrum brotsligum atburði, tá ið illgruni er til tess.

Lógarbroytingin nevnir ikki hesi ítøkiligu dømi í sambandi við móguleikan at hava eftirlit við og forða interneti og telefon hjá børnum og ungum. Í staðin verður í lógtingslóg um tvingsil víst til atlit til trygd og skilhald, herímillum at tálma ella tarna brotsverki ella eyðsýndum vanda fyri álvarsomum skaða á barnsins heilsu ella menning við atlit at sosialnámsfrøðiligu viðgerðini. Hesi atlit fevna breiðari enn tey í galdandi lóggávu, og mett verður, at atlitini í galdandi lóggávu rúmast innan fyri tey, sum eru nevnd í lógtingslóg um tvingsil, serliga í mun til trygd og skilhald, at tarna brotsverki og vandanum fyri álvarsomum skaða á barnsins heilsu og menning við atlit at sosialnámsfrøðiligu viðgerðini.

Síðani barnaverndarlógin kom í gildi 1. januar 2006 er tøkniliga menningin broytt sera nógv, og atlitid at taka, tá umræður kanning av samskifti við interneti og telefon hjá børnum og ungum, er í dag munandi ørvísi, enn tað var tá. Sum galdandi lóggáva sigur, so hevur tað serliga verið atgongdin at fáa rúsevni ella vandamiklar lutir inn á stovnin, ið lóggávan hevur skula forðað fyri. Í dag eru nógvir av trupulleikunum viðvíkjandi interneti og telefon tengdir at teimum avbjóðingum, ið hesir hava á heilsuna og menningina hjá barninum/tí unga, serliga í mun til sosialnámsfrøðiligu viðgerðina, ið kann ávirkast nógv av hesi atgongd, ið børnini og tey ungu hava á internetinum. Samanumtikið kann tí sigast, at lógarbroytingin í stóran mun fevnir um eina neyðuga dagføring.

Skráseting og fráboðan

Tey inntrivini, ið í hendinga fòrum eru loyvd sambært § 39, stk. 3 í lógarbroytingini, verða framd í bráðfeingisstøðum, og kunnu tí ikki, sum t.d. kanning av samskifti, leggjast fyri tvingsilsnevndina til avgerðar. Av tí sama er neyðugt, at hesi inntriv, so skjótt tey eru framd, verða skrásett og fráboðað á rættan hátt og til røttu myndugleikar/persónar. Henda skráseting og fráboðan verða frameftir gjørdar sambært §§ 27 og 28 í lógtingslóg um tvingsil. Fyri børn og ung, yngri enn 18 ár, eru reglurnar herdar, soleiðis at fráboðan um skrásett inntriv skal vera myndugleikanum í hendi í seinasta lagi dagin eftir, at skrásetingin er framd. Myndugleikin skal boða foreldrum ella verja frá um skrásetta inntrivið í seinasta lagi dagin eftir, at myndugleikin hevur fingið fráboðanina.

Talan er um broyting í mun til galdandi rætt við tað, at heimildin at skráseta og boða frá sambært galdandi rætti er í kunngerðini um valdsnýtslu o.a. á samdøgursstovnum fyri børn og ung. Við tað at lógtingslógin um tvingsil hevur greiðar reglur á økinum, ið fevna um tvingsil sum heild á bú- og samdøgursstovnum verður mett rættast og greiðast, at hesar reglur eisini eru galdandi fyri samdøgursstovnar á barnaverndarøkinum ístaðin fyri ásetingarnar í kunngerðini, ið verður sett úr gildi.

Til nr. 2

Avgerðir, tiknar av myndugleikum sambært barnaverndarlógini, tó undantikið tær avgerðir, ið høvuðsbarnaverndarnevndin tekur, kunnu sambært galdandi lóggávu kærast til kærunevndina í almanna-, familju- og heilsuámalum. Hetta verður broytt við lógarbroytingini, soleiðis at tær avgerðir, ið verða tiknar sambært § 39, stk. 3 um at nýta likamligan tvingsil og at læsa børn ella ung inni í einrúmi, frameftir kunnu leggjast fyri tvingsilsnevndina, ið tekur avgerð sambært § 30, stk. 2 í lógtingslóg um tvingsil. Hetta fyri at gera skipanina so einsháttaða sum gjørligt,

soleiðis at tað er ein og sami myndugleiki, ið tekur avgerðir á hesum øki fyri allar bú- og samdøgurstovnar.

Til nr. 3, 4 og 5

Talan er um lógartøkniligar broytingar.

Til § 2

Gildiskoman er ásett til 1. januar 2021, tí lógaruppskotið hoyrir saman við uppskoti til løgtingslóg um tvingsil og onnur inntriv í sjálvsavgerðarrættin (Tvingsilslógin) og uppskoti til løgtingslóg um almannatrygd og tænastr, ið somuleiðis hava gildiskomu 1. januar 2021. Serliga í mun til uppskotið um tvingsilslóg er tað av týðningi, at tørvur er á einum ávísum tíðarkarmi at skúla og vegleiða starvsfólk at seta tvingsilsnevndina og fáa mannagongdir fyri virksesemi hjá nevndini og vegleiðingar annars orðaðar.

Almannamálaráðið, 3. mars 2020

Elsebeth Mercedis Gunnleygsdóttur
landsstýrismaður

/ Eyðun Mohr Hansen

Yvirlit yvir fylgiskjøl:

Fylgiskjal 1: Javntekstur

Fylgiskjal 2: Almannaverkið

Fylgiskjal 3: Kommunufelagið/Barnaverndarstova Føroya